

KULTŪROS PROGRAMOS KONCEPCIJA

2014–2021 m. EEE Finansinis mechanizmas

Dokumento data: 2018 11 23

Versijos Nr.: 01 Atnaujinta:

1. Pagrindiniai duomenys

Programos pavadinimas:	KULTŪRA
Programos sritis:	PA 14. Kultūrinis verslumas, kultūros paveldo valdymas ir bendradarbiavimas kultūros srityje
Paramos sritis (-ys):	<p>PA 14. Kultūrinis verslumas, kultūros paveldo valdymas ir bendradarbiavimas kultūros srityje.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kultūros paveldo valdymas, priežiūra ir saugojimas, atsižvelgiant į valstybinį, regioninį ir vietos vystymą ✓ Kultūros ir jos paveldo dokumentavimas ir prieinamumas ✓ Kultūros srities veikėjų gebėjimų stiprinimas ✓ Kultūrinis verslumas ✓ Kultūrinės, kūrybinės ir meninės veiklos, prisidedančios prie tvaraus vystymosi ir socialinės sanglaudos palaikymo ✓ Auditorijos plėtra, įtraukiant žmones į įvairias kultūrinės, žinių skatinimo ir šviečiamąsias veiklas ✓ Tinklų kūrimas ir tarptautinis bendradarbiavimas / mainai kultūros srityje
Specialūs klausimai, įtraukti į ketinimų protokolą:	<p>Lietuvos Respublikos kultūros ministerija veikia kaip programos partnerė, aktyviai dalyvauja ir veiksmingai prisideda prie programos kūrimo bei įgyvendinimo. Ji <i>inter alia</i> aktyviai dalyvauja sprendžiant su kultūros politika susijusius klausimus ir skatinant dvišalį bendradarbiavimą.</p> <p>Programa skatina plėtrą ir atsinaujinimą, vietos lygmeniu remdama kultūrinę, kūrybinę ir kultūros paveldo atgaivinimo veiklą, kuri įtraukia ir įgalina vietos bendruomenes, užtikrina socialinę įtrauktį, nediskriminavimą ir įvairių sektorių partnerystes.</p> <p>Apytiksliai 20 % visų tinkamų finansuoti programos išlaidų skiriama valstybių donorų ir Lietuvos bendradarbiavimui kultūros srityje ir mainams.</p> <p>Ne daugiau kaip 40 % visų tinkamų finansuoti programos išlaidų skiriama infrastruktūrai („kietosios“ priemonės).</p>

Programos dotacija:	<i>Iš viso</i>	8 235 294 €
	<i>EEE dotacija</i>	7 000 000 €
Programos operatorius:	Centrinė projektų valdymo agentūra (CPVA)	
Programai paramą teikiantys partneriai:	Norvegijos kultūros paveldo direktoratas, <i>Riksantikvaren (RA)</i> Norvegijos meno taryba, angl. <i>Arts Council Norway (ACN)</i>	
Kiti programos partneriai:	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija	

2. Programos aprašymas ir pagrindimas

Įvadas

Programoje „Kultūra“ (toliau – Programa) sprendžiami svarbūs Lietuvos kultūros politikos klausimai, kurie buvo aptarti konsultacijų su programoje dalyvaujančiomis suinteresuotomis šalimis metu. Programa atitinka naujausias kultūros politikos kryptis Lietuvos regionų darnaus vystymosi srityje, įskaitant socialinių ir kultūrinių skirtumų regionuose mažinimą, kultūros paveldo valdymo ir kultūrinio verslumo įgūdžių gerinimą. Siekiant didinti supratimą apie paveldo išsaugojimą ir stiprinti prevencinės priežiūros įgūdžius, Programoje bus įgyvendintas tiesioginio finansavimo mobilių kultūros paveldo dirbtuvių projektas. Kultūrinis verslumas bus skatinamas per bendruomenių įtraukimą panaudojant kūrybiškos vietokūros metodą. Programa taip pat orientuota į socialinės įtraukties bei antidiskriminacijos Lietuvos regionuose skatinimą. Vienas iš Programos tikslų – remti aukštos kokybės profesionalių kultūrinių ir kūrybinių produktų ir paslaugų, papildytų edukacinėmis veiklomis, judumą Lietuvos regionuose skatinančius projektus. Papildomai Programa plėtos dvišalį bendradarbiavimą su partneriais iš paramą teikiančių šalių. Programa prisidės prie pagrindinių Europos ekonominės erdvės Finansinio mechanizmo tikslų – sumažinti socialinius ir ekonominius skirtumus ir sustiprinti dvišalius santykius tarp paramą teikiančių ir paramą gaunančių valstybių.

2.1. Uždaviniai ir poreikiai

Atsižvelgiant į pastaraisiais metais Lietuvoje vykdytų kultūros srities tyrimų ataskaitas, viešosios nuomonės apklausos rezultatus, kultūros strategijoje iškeltus uždavinius, konsultacijų su Programos suinteresuotomis šalimis metu nustatyti žemiau išvardinti uždaviniai, kuriuos ketinama spręsti Programos apimtyje:

- Kultūros ir kultūrinio švietimo prieinamumo regionuose plėtojimas;
- Žinių apie kultūros paveldo valdymą stiprinimas;
- Kultūrinio verslumo regionuose skatinimas.

Sprendžiant uždavinius bus įgyvendintos šios iniciatyvos:

Kultūros ir kultūrinio švietimo prieinamumo srityje:

- Pagerinti profesionalių kultūros produktų ir paslaugų sklaidą regionuose ir užtikrinti lygiavertį prieinamumą;
- Skatinti vaikų ir jaunimo kūrybingumą, sudarant sąlygas jų dalyvavimui kultūrinio švietimo veiklose;
- Stiprinti bendradarbiavimą tarp kultūros organizacijų regionuose ir didesniuose miestuose.

Žinių apie kultūros paveldo valdymą stiprinimo srityje:

- Išsaugoti kultūros paveldo objektų autentiškumą ir užtikrinti jų tvarumą, priimant kūrybingus jų panaudojimo po restauracijos sprendimus, teikiant vietinius poreikius patenkinančias paslaugas ir pritraukiant lankytojus;
- Didinti supratimą ir žinias, ypač paveldo savininkų, apie kultūros paveldo kultūrinę, socialinę ir ekonominę vertę, jo vaidmenį vietos istorijai ir poveikį ateities kartoms;
- Pagerinti įgūdžius ir technines žinias apie paveldo reguliavimą, valdymą, pritaikymą viešiesiems poreikiams, rinkodarą ir bendradarbiavimą tarp skirtingų partnerių;
- Keistis žiniomis ir perteikti autentiškos ir tvarios priežiūros bei išsaugojimo metodikas.

Regionų kultūrinio verslumo skatinimo srityje:

- Skatinti vietinių kultūros įstaigų, savivaldybių, vietinių bendruomenių ir verslo atstovų dialogą;
- Stiprinti verslumo įgūdžius vietiniame lygmenyje;
- Pagerinti supratimą apie kultūros išteklių panaudojimą;
- Pagerinti finansinius ir projektų planavimo įgūdžius;
- Pagerinti infrastruktūros sąlygas, būtinas kultūrinės veiklos įgyvendinimui, atsižvelgiant į vietos bendruomenių poreikius;
- Atgaivinti kultūrinės vietos ir paveldo objektus, siekiant puoselėti vietos kultūrinį gyvenimą;

- Užtikrinti socialinį bendrumą ir nediskriminavimą rajonuose, kuriuose gyvena tautinės mažumos.

2.2. Sprendžiami uždaviniai ir poreikiai

Kultūra laikoma neatsiejama gyvenimo kokybės sudėtine dalimi, kuri suteikia ilgalaikio patrauklumo gyvenamajai aplinkai, stiprina pilietiškumo ir tolerancijos jausmą, padeda kovoti su socialiniais skirtumais ir demografiniais iššūkiais. Programa bus siekiama prisidėti prie gyvenimo kokybės regionuose kūrimo įgyvendinant tris žemiau pateikiamas intervencijas numatomiems rezultatams pasiekti:

Pirmas numatomas rezultatas: geresnis kultūrinių, meninių ir kūrybinių veiklų prieinamumas

Vieni naujausių kultūros politikos tyrimų (2017) atskleidė, kad Lietuvos gyventojų dalyvavimas kultūriniame gyvenime turi įtakos visuomenės kūrybingumui, ugdo pasitikėjimą savimi bei stiprina pilietiškumo jausmą¹. Tačiau konsultacijos su suinteresuotomis šalimis parodė, kad kultūros darbuotojų kompetencijų ir motyvacijos stoka regionuose lėmė aukštos kokybės profesionalių kultūros ir kūrybinių produktų bei paslaugų ribotumą ir šiuo atžvilgiu didelį regionų atotrūkį nuo didžiųjų Lietuvos miestų aukštos kokybės kultūros produktų ir paslaugų prieinamumo prasme. Todėl Programa bus siekiama skatinti kultūros paslaugų ir produktų mobilumą regionuose, suteikiant vienodas galimybes visiems gyventojams, ypač vaikams ir jaunimui, gauti kokybiškas, šviečiamojo pobūdžio kultūrinės paslaugas. Papildomai, norint sumažinti socialinę atskirtį ir diskriminaciją, bus siekiama, kad mobilios profesionalios aukštos kokybės kultūrinės ir kūrybinės paslaugos ir produktai būtų suteikti kuo platesnei regionų auditorijai, įskaitant didelio tankio tautinių mažumų teritorijas. Tokiu būdu šia Programa bus prisidedama ir prie esamų mobilumo programų, kurios dėl ribotų išteklių negali pasiekti didžiosios šalies dalies², palaikymo ir naujų sukūrimo.

Pirmasis atviras kvietimas

Pirmuoju Programos atviru kvietimu bus plėtojamas kultūros prieinamumas ir kultūrinis švietimas, šiam tikslui skiriant 1 500,000 eurų. Šiuo kvietimu bus skatinama auditorijos plėtra bei aukštos kokybės profesionalių kultūrinių ir kūrybinių produktų bei paslaugų mobilumas. Ypatingas dėmesys bus skiriamas novatoriškiems šių iniciatyvų įgyvendinimo metodams. Taip pat bus skatinamos įvairių sektorių partnerystės su organizacijomis, nepriklausančioms kultūros sektoriui. Tokiu būdu bus sprendžiami kompleksiniai kultūros prieinamumo iššūkiai. Už skirtingų sektorių bendradarbiavimą bus teikiami papildomi balai. Svarbiausia ir privaloma sąlyga vystant projektus yra dvišalės partnerystės su paramą teikiančių šalių kultūros operatoriais.

Antras numatomas rezultatas: efektyvesnis kultūros paveldo valdymas

Atsižvelgiant į tai, kad veiksmingą kultūros paveldo išsaugojimą ir tvarų pritaikymą lemia aktyvus skirtingų interesų grupių įsitraukimas, tarpinstitucinis bendradarbiavimas bei paveldo tvarkybos ir valdymo specialistų kompetencijų kokybė, tiesioginio finansavimo projektu bus siekiama spręsti visus su tuo susijusius iššūkius.

Tiesioginio finansavimo projektas

Tiesioginio finansavimo projektui „FIXUS“ (toliau – Projektas) iš Programos bus skirta 1 611,765 eurų. Tikslinė projekto auditorija – vietinio lygmens kultūros paveldo savininkai, valdytojai, savivaldybės, amatininkai ir bendruomenės. Siekiant užkirsti kelią dėl netinkamos priežiūros didėjančiai paveldo objektų žalai, kurios likvidavimui reikalingi dideli restauracijos išteklių, tikslinei auditorijai bus teikiamos žinios apie tinkamą kultūros vertybių priežiūrą ir efektyvų pritaikymą, daugiausia dėmesio skiriant nekilnojamojo kultūros paveldo valdymo įgūdžių stiprinimui, metodinių žinių suteikimui ir dialogo tarp skirtingų sektorių skatinimui. Projektas grindžiamas Slovakijoje vykdyto projekto „Pro Monumenta“ pavyzdžiu. Įgyvendinant minėtą projektą buvo suburta tarpdisciplininė komanda, turinti

¹ Gyventojų dalyvavimo kultūriniame gyvenime ir jų pasitenkinimo kultūrinėmis paslaugomis tyrimo ataskaita: <http://lrkm.lrv.lt/lt/teisine-informacija/tyrimai-ir-analizes/atlikti-tyrimai-analizes-galimybiu-studijos>

² 2018 m. Valstybinė scenos menų programa iš valstybės biudžeto gavo 3,000,000 eurų finansavimą.

įgūdžių kultūros paveldo objektų stebėjimo ir vertinimo srityje, galinti vykdyti smulkius paveldo tvarkybos darbus, konsultuoti metodologinės restauravimo sistemos klausimais bei apmokyti kultūros paveldo savininkus ir vykdytojus, kaip veiksmingai saugoti ir tvariai pritaikyti kultūros paveldo objektus.

Projekto pavadinimas:	FIXUS
Projekto rengėjas:	Kultūros paveldo centras (biudžetinė įstaiga, LT)
Projekto partneriai:	„Lietuvos paminklai“ (valstybės įmonė) Kultūros paveldo departamentas prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos;
Paramą teikiantys projekto partneriai:	Norvegijos bažnyčios darbdavių asociacija Norvegijos Kultūros paveldo direktoratas (Riksantikvaren)
Visos maksimalios tinkamos padengti projekto išlaidos	1 611,765 €
Paramos projektui norma:	100 %
Paramos projektui suma*:	1 611,765 €
Planuojama trukmė:	36 mėnesiai

Trečias numatomas rezultatas: kultūrinio verslumo regionuose įgyvendinimas

Atkreipiant dėmesį į tai, kad kultūrinis verslumas, bendradarbiavimu grįsta praktika yra vieni esminių tvaraus vystymosi veiksnių, iššūkius susijusius su kultūriniu atotrūkiu tarp Lietuvos didžiųjų miestų ir regionų, socialine atskirtimi bei diskriminacija bus siekiama spręsti kultūrinio verslumo priemonėmis. Kultūrinis verslumas orientuotas į kultūros srities vystymą, ypatingai kultūros ir kultūros paveldo ekonominių ir socialinių verčių didinimą, auditorijos plėtrą, kultūrinį švietimą ir verslumo įgūdžių stiprinimą. Tikimasi, kad Programoje skatinamas kultūrinis verslumas padės susiklostyti kūrybinėms partnerystėms ir vietiniams tinklams, paskatins vietinių kultūros produktų bei paslaugų kūrimą ir kartuaktyvų dalyvavimą kultūriniame gyvenime bei kultūrinių produktų vartojime.

Antrasis atviras kvietimas

Programos antrajam atviram kvietimui skiriama 4 300,000 eurų. Šiuo kvietimu bus skatinamas vietų atsinaujinimas, kurį įgyvendinant taikomas „kūrybiškos vietokūros“ metodas. Šis metodas pasižymi viešo, privataus ir nevyriausybinio sektoriaus bendradarbiavimo įgyvendinant kultūrinės veiklas skatinimu, bendruomenės įtraukimu ir vietos išteklių panauda. Būtent šiuo pagrindu formuojama fizinė ir socialinė kaimynystės, miesto ar regiono tapatybė. Atviro kvietimo metu parama bus teikiama į vietą orientuoto kultūrinio verslumo iniciatyvoms, kurias įgyvendinant naudojami vietiniai kultūros ištekliai, įtraukiami vietiniai partneriai ir kuriami ilgalaikiai kultūros produktai ir paslaugos, liksiantys bendruomenėje pasibaigus Programai. Kvietimas bus atviras bet kokiai kultūrinei bendruomeninei iniciatyvai, kuri padės kurti patrauklesnę gyvenamąją aplinką, erdves vaikų ir jaunimo kultūrinei veiklai puoselėti, kovoti su socialine atskirtimi, diskriminacija bei švietimo skirtumais. Siekiant užtikrinti projektų tvarumą, vietinės valdžios institucijos bus privalomas partneris. Mažiausiai du projektai šio kvietimo apimtyje bus skirti kultūros paveldo aktualizavimui. Papildomi taškai bus teikiami projektams, susijusiems su pripažintos istorinės vertės paveldo pastatais. Kadangi atviro kvietimo pagrindas – bendruomenės ir jų poreikiai, visiems šio kvietimo projektams privaloma sąlyga – partnerystė su bendruomene. Taip pat bus skatinama partnerystė su paramą teikiančia šalimi, suteikiant papildomų taškų už dvišalę partnerystę su paramą teikiančios šalies kultūros operatoriais. Investuoti į infrastruktūrą bus leidžiama, kiek to reikės projekto tikslams pasiekti. Šios investicijos negalės viršyti 50 % šiam kvietimui priklausančių projektų.

2.2.1. Finansavimas ypatingoms problemoms spręsti

Maždaug 18 % visų tinkamų padengti Programos išlaidų atidedama kultūriniam bendradarbiavimui ir mainams tarp paramą teikiančios šalies ir Lietuvos. Ši suma bus suteikiama pirmojo atviro kvietimo projektams, siekiant pirmojo rezultato – pagerinti kultūrinių, meninių ir kūrybinių veiklų prieinamumą, papildomi mažiausiai 5 % atidedami antrojo atviro kvietimo, kultūrinio verslumo skatinimo, projektams.

Investicijos į infrastruktūrą negali viršyti 40 % visų tinkamų padengti Programos išlaidų. 40 % riba bus užtikrinta, apribojus infrastruktūros finansavimą iki 50 % projektų, numatytų trečiajam rezultatui pasiekti. Investicijos į infrastruktūrą, siekiant pirmojo ir antrojo rezultatų, nebus atliekamos.

2.2.2. Programoje numatytos veiklos

Kultūrinių, meninių ir kūrybinių veiklų prieinamumo skatinimo srityje:

- aukštos kokybės profesionalių kultūros ir kūrybinių produktų bei paslaugų sklaidos regionuose skatinimas;
- auditorijos plėtra regioniniu ir vietos lygmeniu per vietos bendruomenes, menininkus ir kultūros veikėjus pritraukiančius kultūros renginius / veiklas;
- dalyvavimą kultūroje skatinančių veiklų vaikams ir jaunimui įgyvendinimas;
- socialinę įtrauktį ir kovą su diskriminacija skatinančių projektų palaikymas.

Kultūros paveldo valdymo žinių ir įgūdžių gerinimo srityje:

- kultūros paveldo objektų stebėjimas;
- išsamių prevencinių ir priežiūros planų parengimas;
- suinteresuotų šalių konsultavimas;
- apmokymų ir seminarų organizavimas.

Kultūrinio verslumo regionuose skatinimo srityje:

- kultūrinio verslumo mokymai;
- rinkodaros planų kūrimas;
- partnerysčių tarp skirtingų sektorių skatinimas;
- aktyvaus vietinių bendruomenių ir grupių, susiduriančių su socialine diskriminacija, dalyvavimo kultūrinėje veikloje skatinimas;
- kultūros išteklių naudojimo skatinimas;
- vietinės reikšmės vietų ir kultūros paveldo objektų atgaivinimo skatinimas per kultūrinę veiklą, vietinių resursų panaudojimą, aktyvų bendruomenės dalyvavimą ir kūrybiškos vietokūros metodo taikymą;
- vietos bendruomenių iniciatyvų ir (arba) projektų, visapusiškai įtraukiančių vietos suinteresuotas šalis, skatinimas.

Papildomai bus skatinamas dvišalis bendradarbiavimas,

- gerinant kultūros veikėjų ir dalyvių kompetencijas kultūros paveldo srityje per bendrą veiklą, seminarus, tiriamąsias keliones ir dvišalius techninių žinių bei patirčių mainus tarp Lietuvos ir paramą teikiančių šalių.

2.2.3. Laukiami Programos rezultatai

Kultūrinių, meninių ir kūrybinių veiklų prieinamumo skatinimas pagerins kultūrinės produkcijos ir paslaugų prieinamumą, nepriklausomai nuo tikslinės auditorijos amžiaus, gyvenamosios vietos, socialinio statuso ar ekonominių galimybių. Be to, tikima, kad taip bus prisidedama prie socialinės atskirties bei diskriminacijos Lietuvos regionuose mažinimo.

Tiesioginio finansavimo projektas prisidės prie kultūros paveldo valdymo įgūdžių ir gerosios praktikos regionuose stiprinimo. Taip išaugs gebėjimų lygis ir suvokimas apie kultūros paveldo svarbą, veiksmingą išteklių panaudojimą, prevenciją ir skirtingų sektorių bendradarbiavimą.

Kultūrinio verslumo skatinimas regionuose sustiprins nuo didžiųjų miestų atitolusių vietovių atsinaujinimą ir galią, per kultūrą prisidės prie socialinių problemų sprendimo, paskatins platesnę kultūros sklaidą ir pilietiškumą bei užtikrins tvarų vystymąsi.

Įgyvendinant šią Programą bus sustiprintas paramą teikiančių valstybių ir Lietuvos įstaigų bendradarbiavimas, kuris paskatins partnerysčių tarp skirtingų sektorių susidarymą, naujas kūrybines idėjas ir vietinės bei tarptautinės reikšmės projektus.

2.2.4. Indėlis į bendrus tikslus

Kadangi Programoje pagrindinis dėmesys bus sutelktas į regioninį ir vietinį lygius, tai padės sumažinti socialinio ir ekonominio vystymosi atotrūkį tarp rajonų ir didelių miestų. Be to, taip bus prisidėta prie ekonominio konkurencingumo, socialinės sanglaudos ir tvaraus augimo. Aukšto lygio kultūros produktų sklaida ir kultūrinių veiklų per kultūrinį švietimą skatinimu Lietuvos regionuose bus kovojama su nepakankamu kultūriniu švietimu už didžiųjų miestų ribų. Tiesioginio finansavimo projekte dalyvaujantys privatus paveldo savininkai, kurie bus išmokyti valdyti ir prižiūrėti savo kultūros objektus, o tai skatins darbo vietų sukūrimą ir vietos bendruomenių įtraukimą. Vietų atgaivinimas taikant kūrybiškos vietokūros metodą padės pritraukti regioninius vystytojus ir taip prisidėti prie regionų atgaivinimo.

Taip pat bus pagerinti ir sustiprinti dvišaliai ryšiai tarp Lietuvos ir paramą teikiančių šalių. Dvišalių partnerysčių sudarymas padės geriau suprasti aukštos kokybės kultūrinių ir kūrybinių prekių bei paslaugų platinimą regionuose, kultūros paveldo išsaugojimo ir valdymo bei kultūrinio verslo tarp Lietuvos ir paramą teikiančių šalių ypatumus.

2.3. Laukiamas ilgalaikis poveikis ir tvarumas

Tikimasi, kad sukūrus aukštos meninės vertės nedidelės apimties darbus, kuriems nereikia specialios įrangos ar technologijų, pirmiausia bus pagerinta įvairių žanrų aukštos kokybės kultūrinių ir kūrybinių produktų bei paslaugų sklaida už didžiųjų miestų ribų, antra – kūrybiniame procese galės dalyvauti skirtingų amžiaus grupių vietinė auditorija, bus skatinamas jų dalyvavimas kultūriniame gyvenime ir sustiprintas suvokimas, kad kultūros vartojimas yra patrauklus ir prasmingas užsiėmimas. Todėl bus suformuotas tikslinės auditorijos požiūris į kultūrą ir vystoma aukštos kokybės profesionalių kultūrinių ir kūrybinių produktų ir paslaugų paklausa. Geresniu muziejų, galerijų, parodų, istorinių, archeologinių vietų ir kultūros objektų prieinamumu bus sutvirtintas bendras kultūrinis dalyvavimas, skatinamas pilietiškumas ir kūrybingumas, sumažės kliūčių įsitraukti į kultūrinį gyvenimą, išaugs abipusis pasitikėjimas, bendras laimės jausmas ir gerovė.

Sustiprinus kultūros paveldo savininkų, operatorių ir meistrų kompetencijas ir padidinus plačiosios visuomenės suvokimą apie kultūros paveldo išsaugojimą ir priežiūrą per tiesioginio finansavimo projekto skatinamas veiklas, bus vystomas tvarus kultūros paveldo naudojimas, o tokios kultūrinio verslumo veiklos kaip vietinių bendruomenių, menininkų, savivaldybės įstaigų ir verslo organizacijų skatinimas dalyvauti bendrose vietos regeneracijos veiklose, padės sustiprinti kūrybines partnerystes ir paskatins vietinių tinklų sukūrimą. Todėl bus sustiprintas dalyvių vienybės ir priklausomybės vietai jausmas. Tai padės sukurti vietai būdingus kultūrinius produktus ir paslaugas, dėl ko ji taps patrauklesnė naujiems gyventojams, investuotojams ir kitiems asmenims, prisidedantiems prie tvaraus regionų vystymosi.

2.4. Tikslinės grupės

Pagrindinės Programos tikslinės grupės yra:

1. Kultūros paveldo savininkai (privatūs, vieši asmenys, savivaldybės) ir operatoriai, amatininkai;
2. Meno ir kultūros įstaigos;
3. Vietos bendruomenės;
4. Plačioji visuomenė kaip dalyviai, naudotojai, lankytojai;
5. Socialinę atskirtį ir diskriminaciją rajonuose patiriantys asmenys.

2.5. Valstybės pagalbos taisyklės

Kultūros programa bus įgyvendinama, vadovaujantis Valstybės pagalbos taisyklėmis, paremtomis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsniais, ir galiojančiomis Komisijos normomis.

Valstybės pagalba pirmiausia nustatoma atsižvelgiant į konkurencijos apsaugą ES vidaus rinkoje; finansinė parama, kuri gali iškraipyti konkurenciją ir prekybą rinkoje, paprastai nėra leidžiama projektuose. Teikiant bet kokią paramą pagal Programą, reikia laikytis paramos teikimo metu galiojančių procedūrinių ir materialinės teisės valstybės pagalbos taisyklių.

Atsižvelgiant į tai, kad Programa yra sutelkta į vietos vystymą ir atsinaujinimą (siekiant vietinio poveikio), pagal Programą teikiama parama neturėtų būti valstybės pagalba (konkurencija ir prekyba ES viduje nebus paveikta neigiamai). Tačiau galimos valstybės pagalbos implikacijos bus nagrinėjamos, rengiant Gaires pareiškėjams ir atrenkant finansuotiną projektą. Gali būti naudojamos Bendrosios išimties reglamentu ir (arba) *de minimis* Reglamentu.

2.6. Konceptijos parengimas

Ši Programos koncepcija buvo sukurta, bendradarbiaujant su paramą teikiančiais Programos partneriais (Norvegijos kultūros paveldo direktoratu ir Norvegijos menų taryba), Finansinio mechanizmo biuru (FMO) ir Nacionaliniu koordinavimo centru. Iš viso buvo pristatyti ir aptarti 5 koncepcijos projektai. Rengiant koncepciją, buvo tariamasi ir su skirtingų sričių suinteresuotosiomis šalimis, atstovaujančiomis skirtingus kultūros srities interesus ir poreikius. Interaktyvaus pristatymo, seminarų ir diskusijų metu tartasi su vietos bendruomenių, įvairių kultūrinių ir kūrybinių šakų, savivaldybių, valstybinių kultūrinių įstaigų, asociacijų, nevyriausybinė organizacijų, privataus sektoriaus ir tarptautinių organizacijų atstovais. Pagrindinė konsultacija su partneriais įvyko 2018 m. birželio 07 d. Jos metu nustatytos galimų veiklų, kaip spręsti pagrindinius iššūkius, kryptys.

2.7. Pagrindinės nustatytos rizikos

Atsižvelgiant į Programos vykdymo ankstesniu laikotarpiu patirtį, buvo nustatytos tokios rizikos:

- Vietos bendruomenių viešinimo įgūdžių apie projektą stoka;
- Bendradarbiavimo ir dialogo tarp kartu veikiančių šalių trūkumas;
- Nepakankama valstybinių įstaigų motyvacija teikti meno paslaugas ir pristatyti kolekcijas regionuose;
- Žinių ir įgūdžių, kaip užtikrinti tvarumą, trūkumas.

Programos operatorius kartu su Kultūros ministerija ir paramą teikiančiais partneriais nustatys pasiūlymų pateikimo atrankos kriterijus. Bus numatytas reikalavimas pareiškėjams parengti atitinkamus planus dėl rizikos išvengimo ir suorganizuoti mainų seminarus su patyrusiomis institucijomis.

3. Dvišalės ambicijos

3.1. Dvišalis bendradarbiavimas Programos apimtyje

EEE ir Norvegijos parama 2014–2021 m. suteikiama, atsižvelgiant į praeityje sukurtus gerus dvišalius santykius, kuriuos dar labiau siekiama pagerinti ateityje. Paramą teikiančios ir paramą gaunančios šalys susiduria su tais pačiais iššūkiais kultūros sektoriuje, todėl labai svarbus Programos tikslas yra stiprinti dvišalius santykius tarp Lietuvos ir paramą teikiančių šalių. Tai galima pasiekti bendradarbiaujant tiek strateginiame lygmenyje, tiek įgyvendinant partnerystę skatinančius projektus.

Siekiant palengvinti projektų vykdytojų partnerių paieškas paramos tiekėjų šalyse, prieš paskelbiant atvirus kvietimus pirmajam ir trečiajam rezultatams pasiekti, reikalinga suorganizuoti kontaktų užmezgimo susitikimą ir kvietimą partnerystei (kvietimas dvišalėms iniciatyvoms). Juos organizuoja Programos operatorius. Programai paramą teikiantys partneriai (PPTP) turi padėti nustatyti galimus partnerius, kviestinus į kontaktų užmezgimo susitikimą. Šis susitikimas ir kvietimas dvišalėms iniciatyvoms turi būti finansuojami iš dvišalio bendradarbiavimo fondo lėšų. Abipusio bendradarbiavimo veiksmingumą padės užtikrinti partnerių duomenų bazė, skirta abiejų šalių interesų grupėms prieš atvirus kvietimus teikti paraiškas.

PPTP vaidmuo

Dauguma aprašytų Programos lygmens veiksmų turėtų būti vykdomi bendradarbiaujant PO su PPTP. PPTP balsuoja bendradarbiavimo komitete ir yra stebėtojai Atrankos komitete. Siekiant Programos rezultatų, PPTP turi padėti koordinuoti Programos progresą, rizikos valdymą ir komunikacinio plano vykdymą. PPTP turi nuolat teikti patarimus dėl dvišalių ryšių fondo naudojimo ir valdymo, įskaitant

pasiūlymus, informuoti apie dvišalės partnerystės galimybes Programos metu, palengvinti dvišalį bendradarbiavimą, skatinant dvišalio kontaktų užmezgimo veiklas, dalyvauti fondo remiamose veiklose ir sekti dvišalių ryšių stiprinimo srityje daromą pažangą. Svarbų vaidmenį Norvegijos projekto partnerių atžvilgiu vaidins Norvegijos Menų taryba, angl. *Arts Council Norway* (toliau – ACN), kuri atliks užduotis, susijusias su informacijos sklaida ir viešiniu, taip pat dvišalių partnerystės sudarymo palengvinimu bei Norvegijos kultūros sektoriaus konsultavimu. ACN dalyvavimas užtikrins, kad Programos pasiūlyme būtų atsižvelgiama į Norvegijos kultūros srities ir kultūros administravimo specifiką. ACN yra vieša įstaiga ir pagrindinis vyriausybės operatorius, vykdamas Norvegijos kultūros politiką. Ji veikia kaip patariamasis centrinės vyriausybės ir viešo kultūrinių reikalų sektoriaus organas. ACN turi didelę viešų fondų kultūros srityje valdymo patirtį ir glaudžiai bendradarbiauja su Norvegijos kultūros sektoriumi.

Dvišalės veiklos kultūros paveldo srityje bus vykdomos, glaudžiai bendradarbiaujant su Norvegijos kultūros paveldo direktoratu, t. y. Riksantikvaren (toliau – Direktoratas). Direktoratas yra vieša įstaiga, atsakinga už nekilnojamojo kultūros paveldo valdymą Norvegijoje ir turinti profesinės patirties kultūros paveldo klausimais. Programos įgyvendinimo laikotarpiu Direktoratas sieks palengvinti ir dalyvaus dvišaliuose kultūros paveldo valdymo patirties ir gerosios praktikos mainuose. Direktorato funkcijos apims informacijos teikimą, viešinimą, partnerių paieškos palengvinimą ir konsultavimąsi su Norvegijos kultūros sektoriumi. Šio paramą teikiančio partnerio dalyvavimas užtikrins, kad Programos pasiūlyme būtų atsižvelgta į Norvegijos kultūros paveldo srities specifiką.

Bendradarbiavimo komitetas

Pagrindiniu Programos operatoriaus, Programos partnerio (Kultūros ministerijos) ir PPTP forumu bus bendradarbiavimo komitetas (BK). Jis veiks, vadovaudamasis 2018 m. rugpjūčio 14 d. priimtomis Bendradarbiavimo komiteto procedūrinėmis taisyklėmis. Į BK stebėtojais bus pakviesti Norvegijos Užsienio reikalų ministerijos, Karališkosios Norvegijos ambasados Lietuvoje, Finansinio mechanizmo biuro ir Nacionalinio koordinavimo centro atstovai. BK susirinkimai suteiks platformą keistis patirtimi ir prisidėti prie abipusių gebėjimų kūrimo. BK priims sprendimus dėl dvišalių fondų naudojimo ir tvirtins dvišalę veiklą.

3.2. Dvišalis bendradarbiavimas projekto lygmenyje

Programa skatins ir rūpinsis partnerystės projekto lygmenyje sudarymo palengvinimu. PO ir PPTP skatins sudaryti projektų partnerystes tarp paramą teikiančios šalies ir Lietuvos institucijų, kad šios galėtų dalintis ir perduoti viena kitai žinias, įgūdžius ir patirtį. PPTP indėlis labai svarbus sudarant sutartis tarp galimų projekto partnerių. Partnerystė laikoma privalumu ir atitinkamai bus vertinama projektų atrankos proceso metu. Antrojo kvietimo projektams, kuriuose dalyvaus partneriai iš paramą teikiančių valstybių, bus skiriami papildomi atrankos taškai. Bent 50 % antrojo kvietimo metu atrinktų projektų turės partnerystes su paramą teikiančiomis šalimis.

Tiesioginio finansavimo projekte dalyvaus partneriai iš Norvegijos. Jau pradėtos derybos su Norvegijos Bažnyčios darbdavių asociacija ir Norvegijos kultūros paveldo direktoratu.

3.3. Fondo lėšos dvišaliams santykiams

Programoje numatytos fondo lėšos dvišaliams santykiams (100,000 eurų) bus panaudotos partnerių paieškos iniciatyvoms, tiesioginio finansavimo projekto vystymui ir kitų partnerystės iniciatyvų įgyvendinimui.

Programos vystymo etape buvo detalizuotos tiesioginio finansavimo projekto idėjos ir nuspręsta remti tiesioginio finansavimo projekto vykdytoją ir jo partnerius tolimesniame projekto vystyme pvz., padengiant susitikimų išlaidas iš fondo lėšų dvišaliams santykiams). Taip pat bus atviras kvietimas teikti dvišalę veiklą. Sprendimą dėl paraiškų pateikimo ir vertinimo bei lėšų skyrimo projekto rengėjams priims BK.

Esant būtinybei, bus apsvaistyta galimybė kreiptis dėl papildomų lėšų dvišaliams santykiams į Bendrą dvišalio bendradarbiavimo fondo komitetą.

4. priemonės

Programa bus vykdoma šiais būdais:

Kvietimų skaičius/ SGS/ PDP/FI		Planuojama suma (€) (kvietimui, SGS, PDP, FI)***	Projekto paramos tarifas (%)	Tinkami pareiškėjai	Tinkami partneriai
1 viešas kvietimas	1 rezultatas. Minimali parama, dėl kurios kreipiamasi, negali būti mažesnė nei 50,000 EUR ir ne didesnė nei 200,000 EUR.	1 500,000	90 %	Pagal Reglamento 7.2.1 straipsnį. Fiziniai asmenys negali būti tinkami projekto rengėjai	Pagal Reglamento 7.2.2 straipsnį. Dalyvaujant partneriams iš paramą teikiančių šalių – bet koks viešas ar privatus komercinis ar nekomercinis asmuo ir nevyriausybinės organizacijos, įsteigtos kaip juridinis asmuo vienoje iš paramą teikiančių valstybių. Jų pagrindinė veikla turi būti kultūrinėje ir kūrybinėje srityse, kaip apibrėžta Kūrybiškos Europos programos Reglamente (ES) Nr. 1295/2013. Partnerių iš paramą teikiančių šalių dalyvavimas privalomas. Fiziniai asmenys negali būti tinkami projekto partneriai
2 viešas kvietimas	3 rezultatas. Minimali parama, dėl kurios kreipiamasi, negali būti mažesnė nei 200,000 EUR ir ne didesnė nei 1 000,000 EUR	4 300,000	90 %	Pagal Reglamento 7.2.1 straipsnį. Fiziniai asmenys negali būti tinkami projekto rengėjai	Pagal Reglamento 7.2.2 straipsnį. Dalyvaujant partneriams iš paramą teikiančių šalių, bus suteikta papildomų taškų. Fiziniai asmenys negali būti tinkami projekto partneriai. Vietinės institucijos yra privalomi partneriai.
Tiesioginio finansavimo projektas 1	2 rezultatas	1 611,765	100 %	Kultūros paveldo centras (biudžetinė įstaiga, LT)	„Lietuvos paminklai“ (valstybės įmonė) Kultūros paveldo departamentas prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos; Lietuvos liaudies buities muziejus (biudžetinė įstaiga); <i>Projekto partneriai iš Norvegijos: Norvegijos bažnyčios darbdavių asociacija Norvegijos Kultūros paveldo direktoratas (Riksantikvaren)</i>

* Įskaitant bendrą finansavimą.

*Reglamentas: <https://eeagrants.org/Results-data/Documents/Legal-documents/Regulations-with-annexes/EEA-Grants-2014-2021>